

M. Steinhilber
Farm, Parry, R.I.

A. lat. a
2604
<i>W</i>

A. lat. a.

2604ⁿ

<36627125190016

S

<36627125190016

Bayer. Staatsbibliothek

483/1686 1.50

FL. MEROBAUDIS

CARMINUM PANEGYRICIQUE

RELIQUIÆ

EX MEMBRANIS SANGALLENSIBUS

EDITÆ A

B. G. NIEBUHRIO C. F.

EDITIO ALTERA, EMENDATIO.

BONNAE, 1824.

Sumptibus EDUARDI WEBERI.

= Harv. 10.4.42

Bayrische
Staatsbibliothek
München

VIRIS CLARISSIMIS ET REVERENDISSIMIS

DOMNO

JOHANNI NEPOMUCENO HAUNTINGER

SUPREMO BIBLIOTHECÆ SANGALLENSIS PRÆFECTO,

ET

DOMNO

ILDEPHONSO AB ARX

REGENTI SEMINARI

NIEBUHRIUS S. D.

PETII a vobis, viri clarissimi, ut mihi liceret nominibus vestris inscripta edere, quae in bibliotheca, quam ita custoditis ut, quoties ab eruditis fructus aliquis insignis inde

percipiatur, id vobis gratissimum eveniat, vobis indicantibus, legi exscripsique: non quod ignorarem quam sint ista exigua; ornatu quoque, quem ab accurata commentatione accipere possent, orbata: sed grati animi testificationem, singularisque observantiae pignus, qua vobis obstrictus sum, publice exstare cupiebam. Itaque pro eo quoque vobis gratias ago quod hoc a vobis impetrari sivistis. Valet, viri clarissimi, amique discedentis estote memores.

Scribeb. Sangalli, pr. Id. Iulias 1823.

INTER codices bibliothecae Sangallensis plures exstare re-
scriptos, quaerenti mihi ARXIUS, v. cl., indicavit; ac mox
omnes collectos ad inspiciendum obtulit. Etenim iam du-
dum, accurate examinatis singulis codicibus, sicubi ali-
quid huius generis conspiceret, non solum id non inob-
servatum neglexerat; verum etiam, adhibito medicamento
efficacissimo, quid olim scriptum fuisset, investigaverat:
itaque probe cognoverat, mihiq; indicavit, in reliquis
quidem codicibus aut librorum sacrorum, aut sanctorum
patrum paginas deletas haberi: unum esse in quo carminis
latini-reliquiae appareant: inter has, ubi litterarum ductus
minus evanuerint, aliquot se legisse versus, quos neque
memoria sibi in poëtarum, quos classicos vocamus, libris
indicaverit, neque quaerendo invenerit: ceterum se, prop-
ter debilitatam oculorum aciem, ab accuratiore inquisi-
tione abstinere debuisse: eam se cupere ab aliquo institui,
cui et visus firmior, et usus tractandarum deletitiarum
membranarum sit.

Igitur non concedente solum, sed hortante atque plau-
dente, egregio viro, opus aggressus sum; rem plane ut
ipse mihi indicaverat inveni: ea scilicet quae his pagellis
continentur inedita esse: legique redivivas litteras, ut in
hoc negotio evenire solet, modo sine ullo labore; modo
enixa oculorum animique contentione aegerrime assecutus

evanidos ductus, erasis quae abluendo deleri non potuerant: nonnulla, post multiplices conatus, desperata reliqui. Verum de codicum rescriptorum ratione, de qua saepe atque cum cura traditum est, plura dicere nihil attinet.

Paucis igitur quae de membranis, quibus haec fragmenta continentur, dicenda sunt, absolvam. Octo folia sunt: quorum duo paria ad octavum discerpti libri quaternionem pertinent, primum scilicet atque sive secundum sive tertium eiusdem par: de duobus reliquis ne id quidem omnidubio caret ea ad unum eundemque quaternionem pertinere. Cuncta folia, ut ad eundem modulum cum ceteris, quae ad conficiendum novum codicem librarius congesserat, redigerentur, aut a superiore aut ab inferiore ora, resectis cum margine aliquot versibus, quorum numerus determinari nequit, deminutionem passa sunt: quod ad latitudinem attinet, in uno pari utriusque folii ora cum extremis versuum litteris abscissa est; in reliquis tribus, mutata ad angustio rem modulum plicatura, alterum folium intonsum remansit, alterius paulo plus quadrante resectum fuit. Membrana tenerrima est: litterae, praeter subscriptionem praefationis, ex earum genere sunt quas vulgo unciales vocant; iis similes quibus Gaii institutiones scriptae sunt: ita decorae, ut nihil possit videri elegantius: iam vero, ut hic codex mox post editum ab auctore panegyricum scriptus fuerit, tamen anno 446 recentior foret.

Auctoris nomen, si quidem solito more in superiore paginarum ora inscriptum exstabat, abscissum periit. Qui si ad auream aetatem pertineret, levi negotio, et minime fallacibus indiciis, agnosceretur: in ferrei aevi limine, temporibusque quorum omnis accuratior notitia intercidit, nihil certi statuere liceret, nisi unico fortunae munere monumentum in lucem prodisset quod omnem dubitationem tollere videtur. Poetas qui post Claudianum, Aëtio

rem publicam tenente, in praecipuo honore fuerint, Sidonius (ad Felicem, IX. 278 - 502.) tres enumerat: ac licet minime dubium sit longe plures eodem aevo se carminibus delectasse, iniuriam tamen faceret Arverno, erudito sane viro, si quis crederet eiusmodi poemata, qualia sunt quorum reliquias hic legimus, ab illo nescio quibus aliis posthabita esse. Dum vero inter hos nostrorum carminum auctorem quaerimus, excludendus est Bonifacii cliens Gallicanus; inter duos qui restant, Quintianum et Hispanum illum, quem Sirmondus Merobaudem esse acute intellexit, incerti haesitaremus, nisi aliud argumentum accessisset. nam ille quidem Aëtii laudes cecinisse, hic statuae honore auctus esse dicitur; id quod utrumque in panegyrici auctorem convenit. Sed quod litem dirimere dixi, hoc est: ante hos X annos, egestia ex Ulpii fori area ruderebus, inventa fuit basis statuae Flavio Merobaudi cum luculento titulo positae, quem cl. Fea, strenuissimus antiquitatis explorator, evulgavit, eruditeque illustravit. Integrum apponam, quoniam libellum, quo exhibetur, paucis in Germania visum esse arbitror:

Fl. Merobaudi VS com. sc. — Fl. Merobaudi, aequae forti et docto viro, tam facere laudanda quam aliorum facta laudare praecipuo: castrensi experientia claro; facundia vel otiosorum studia supergresso: cui a crepundiis par virtutis et eloquentiae cura, ingenium, ita fortitudini ut doctrinae natum, stilo et gladio pariter exercuit. Nec in umbra, vel latebris, mentis vigorem scholarum tantum otio torpere passus, inter arma litteris militabat, et in Alpibus acuebat eloquium. Ideo illi cessit in praemium non verbenae vilis, nec otiosa hederæ, honor capituli Heliconius, sed imago ære formata, quo rari exempli viros, seu in castris probatos, seu optimos vatium, antiquitas honorabat. Quod huic quoque cum augustissimis Roma principibus,

Theodosio et Placido Valentiniano, rerum dominis, in foro Ulpio detulerunt: remunerantes in viro antiquæ nobilitatis, novæ gloriæ, vel industriam militarem, vel carmen, cuius præconio gloria triumphali crevit imperio. — Dedicata IIII. Kal. Aug. Cons. DD. NN. Theodosio XV. et Valentiniano IIII.

Iam vero quæ hic et in panegyrici præfatione leguntur ita plane gemina sunt, ut orator ex inscriptione, publico honoris monumento, laudes suas transtulisse videatur. Hic legimus, *imaginem ære formatam in præmium cecisisse Merobaudi*; illic, *victuro ære formatum oratorem*: hic, *Romam cum principibus*; illic, *Romam cum principe*, hunc honorem detulisse: hic, *eius præconio gloriam triumphali crevisse imperio*; illic, *pro laudibus Aëtii statuam decretam esse*. Ea dedicata fuit anno 435: consulatus, qui panegyrico ornatur, post undecim annos subsecutus est: verum summi quidem honoris nomen nuper sibi collatum esse; de tempore quo statuam acceperit nihil omnino memorat.

Neque est quod suspicetur aliquis, fieri posse ut Quintianus, quem laudes Aëtii cecinisse constat, eodem honore ornatus fuerit: nam Sidonius, qui statuæ Merobaudi tributæ, ut rei maxime ad memoriam insignis, meminit, dum Quintianum hedera ter coronatum esse dicit, maiorem honorem ei obtigisse haud dubie negat: hederæ autem coronam doctarum frontium præmium minus illustre fuisse, ex allatis inscriptionis verbis patet: quem morem coronandorum poetarum, cum poësi ipsa, cui semper aliquis honos mansit, etiam rudibus, quæ secuta sunt, sæculis perdurasse arbitrator. Denique statuæ honorem perpaucis poetis oratoribusve tributum esse, vel inde colligimus, quod et Sidonius et Idatius, in brevissima Merobaudis mentione, de eo præcipue verba fecerunt.

Itaque de panegyrico quidem Merobaudi vindicando, nisi quis omnino coniecturas ab his studiis pellit, quæ

sine earum ope saepe progredi nequeunt, vix quemquam dubitaturum esse arbitror: quo concesso, de eo tamen controversia moveri poterit, sintne ad eundem auctorem referenda minora carmina quae praecedunt? verum ut id affirmemus et ipsa paginarum connexio suadet, et quod in panegyrico (v. 130) et in IV carmine (v. 46) *Aëtium puerum mundi pretium* fuisse ait: tum sermo, quum v. gr. voce *primævus* ita delectetur poëta, ut id in his paucis paginis ter occurrat. Non tamen rem dissimulabo quae summam difficultatem habere videatur: etenim, qui in panegyrico mores antiquos, priscasque virtutes simul cum patriis sacris intercidisae criminetur, potestne inter Christianos censeris? praesertim qui hoc ipsum paganis exprobrantibus verum esse negare solebant. Contra autem in genethliaco, neque minus in elegis de trielinio Valentiniani Imp., de baptismate ea leguntur quae Christianum auctorem prodere videantur. Ego vero antea ex his laqueis ita me expediebam ut gentilem fuisse poëtam censerem: sic enim argumentabar: ethnicos, fracta semel antiqua religione, potuisse sine sacrilegii reprehensione, Christianorum sermonem simulare; idque eos fecisse Procopii exemplo in libellis de aedificiis probabam. Atque ad hanc sacrorum confusionem, quam, ex quo Christiani dominabantur, calliditas suadebat, superstitionem praecessisse indicabam: quum, iam inde a principiis ecclesiae, gentiles Christiana sacra, quasi Isiaca aut Mithriaca, expeterent; ac praecipue baptismata, oleique sacri in morbis unctionem. Denique attendere iubebam quam parum orthodoxe dicta sint quae de baptismate, sane non absque pia quadam elegantia, canit: nam qui (IV. 26.) *Deum, arcana laticum receptum unda, crimina pellere*, dicat, eum consubstantiationem aliquam divinae essentiae cum aqua in sacro lavacro adhibita sibi fingere, monebam; id vero vix in christianum cadere.

Hæc meditabar Sangalli, Sidonio Sirmondiano destitutus: quem si inspicere potuissem tota argumentatio concidisset. Carmen enim Merobaudis de Christo exstare docet doctissimus ille Sidonii enarrator: id, hoc indicio, facile in Fabricii collectione inveni, inscriptum *Merobaudis Hispani Scholastici*: porro hunc titulum in vetustissimo libro, ex quo Fabricius se edere dicit, ita scriptum extitisse, nemo dubitabit. Idem tamen poemata inter Claudiani quoque epigrammata exstat («Proles vera Dei»), scilicet unum ex quatuor illis carminibus quæ Io. Camers addidit, nemo alius hactenus, quum plurimi in conferendis Claudiani codicibus laborarint, in scriptis libris invenit: ac sane fieri potest ut Camers non codicis auctoritate sed coniectura, propter Carmen Paschale, quod Claudiani esse crediderit, motus, illi adscriberet quæ eum auctorem habere nequeunt. Fabricius luculentum illud carmen a Camerte editum esse: editores Claudiani cuncti id, cum non spernenda lectionis varietate, apud Fabricium inveniri, pariter ignoraverunt.

Huius igitur tam manifesti ac non suspecti testimonii fidem cavillationibus elevare velle, viro gravi indignum foret: nam, ut inesse carmini quæ parum orthodoxam opinionem prodant, Gesnero concedamus, ethnicum Christianæ religionis mysteria ita accurate tractasse, quæ Barthii opinio est (Adv. I. 7.) nunquam nobis persuaderi sinemus. Itaque, quod unum superest, fateamur, quamquam non sine stupore, statuendum esse, extitisse sub Leone magno Pontifice Christianos, qui, quum ab impietate longe abessent, nihilominus quaedam ex illis criminibus quæ maiores in fidem Christianam conferri indignabantur, pro veris admitterent: atque in eorum numero esse Merobaudem.

Carmen quod, inter opera Claudiani relatum, vulgo obvium est, addere non placuit: eos vero quibus ad scrip-

tos codices aditus patet, rogo hortorque ut quatuor illa carmina quae Camerti debentur, sollicite quaerant: ex quibus disticha de miraculis Christi pariter Merobaudem nostrum auctorem habere, valde probabile est. Imo idem de Carmine Paschali suspicor: at carmen de Hercule prorsus diversum colorem habet.

De pretio anecdotorum editorem dicere, periculosum est; neque magnopere metuo ne, vel silente me, Merobaudes meus contemnendus poeta videri possit. Multa profecto his carminibus insunt fortiter cogitata, plurima eleganter dicta: nunquam ineptit: raro, id quod aevi vitium est, tumet. Sit in hoc quaedam editoris *φιλοστοργία*: tamen hanc reprehensionem non adeo vereor, ut non fatear, cupere me, eum Claudiano, cui aetati proximus est, poetica quoque laude vix inferiorem censeri. Scilicet, id quod inscriptionis elogium praedicat, ingenium armis pariter ac stilo exercuerat; plus in castris quam in scholarum otio versatus. In universum autem hoc tenendum est, illo saeculo quo orbis Romanus concidebat, longe plura amplioraque ingenia viguisse quam iis quae proxime praecesserant: summum enim discrimen, quo urgente universusque privati hominis salus a rei publicae salute pendeat, animos ex diutino torpore excitatos graviorum rerum cogitationibus implebat: viros autem magnos, in mediis periculis discriminibusque natos et factos, inter antiquarum virtutum ruinas eminentes, et quorum immensis laboribus reliquiae imperii sustinebantur, sincere et ex animo praedicabant, admirabanturque. Quippe Traiani aevo neque clades acceptae, neque parti triumpho, condicionem Italorum mutabant: verum a virtute et felicitate Aëtii, eiusque prudentia, pendeat, utrum Romae et in Italia secure viveretur, an barbarorum saevitia usque in remotissimos angulos grassaretur. Huius aevi, in quo armorum

gloria Aëtius ipse, ac Bonifacius, pauloque iuniores Maiorianus et Sebastianus, florebant; viri, vix ulli priorum saeculorum duci secundi: in quo non pauci senes superstites erant qui Claudianum audissent, et quod D. Augustinum quodammodo sibi tribuere poterat: huius, inquam, aevi, nullum supererat ingenii monumentum; atque ipsa ingentia Aëtii facta, praeter brevissimam in chronicis mentionem, memoriae hominum fere erepta fuerunt: itaque singularis horum fragmentorum dos est, quod et ad rerum gestarum notitiam nonnihil conferunt, et aevum ipsum, qualesque illo tempore fuerint litterae, hominesque eruditi, ante oculos sistunt.

Editoris officium, in huiusmodi reliquiis recensendis, vel praecipue circa supplementa versuum truncatorum versari, libenter agnosco: eumque demum, qui ea quae fracta et deformata invenerit ad integritatem restituat, de scriptore, cuius salus tuenda divinitus ipsi obtigerit, bene mereri censeo: hoc etiam addo, me arbitrari, esse admodum pauca in hoc genere, quae ingenii vis cum doctrina et grava industria coniuncta, assequi nequeat. Iam vero hoc ita dico ut me ipsum condemnem: quippe qui, praesertim panegyrici praefationem tot vulneribus confossam reliquerim: in eo tantum aliquid laudis mihi tribuo quod nihil posui de quo aliquo modo addubitari posse videretur. Utinam acutiores eruditioresque in poeta non malo sanando artem ingeniumque exercere non dedignentur!

Restat ut paucis de codice dicam ad quem conficiendum Merobaudis reliquiae adhibitae fuerunt. Is numero 908 designatur; saeculo nono scriptus, vocabularium continet, ineditum quidem, sed minimi pretii: satis spissus, praeter pauca folia, totus rescriptus est, adhibitis diversissimorum librorum partibus. Inter has, cum iis quae hic edo, facile eminent folia quae antiquissimae liturgiae par-

tes exhibent: de quarum editione, quatenus legi poterunt, exorari se passurum esse ARXIVM, confido. Nemo autem, credo, reprehendet quod nugae spreverim quae non paucae paginas implent, de divinatione ex somniis ut videtur. Quatuor folia, cum duorum segmentis, ex codice Digestorum de mulomedicina, quae sub Vegetii nomine circumferuntur, primique eorum libri, supersunt. Is codex, saeculo VII aut VIII scriptus, ipse rescripta folia complectebatur: unum certe tabellionum scripturam sub Vegetianis elucentem clare prodit: qua quid contineatur expedire non potui. Haec autem fragmenta cum Corbiensi antiquissimo codice, quatenus is propter lacunas conferri potest, fere usque ad minima conveniunt; nisi quod sermo semibarbarus plurimis locis aperte patet; cuiusmodi variantes is qui Corbiensem contulit fortasse cum aliis manifestis mendis enotare sprevit. Reliqua ad epistolas Paulinas, versionemque Ieremiae prophetae a vulgata longe diversam, et sancti alicuius patris librum mihi ignotum pertinent.

Festinata priore huius libelli editione, pluribus locis in discriminandis litteris quae in membranis supersunt, quasque supplevi, erratum fuit; id tamen circa res adeo tenues versatur, ut de iteranda editione non cogitasset, nisi amici coniecturas mihi obtulissent, atque ipse earum difficultatum solutionem invenissem quae me maxime torsebant. Eruditi, quorum egregia inventa profero, sunt Bluhmius, iam inter ICTos nobilitatus; et Comes Iacobus Leopardus, Reccanatensis Picens: quem Italiae suae iam nunc conspicuum ornamentum esse, popularibus meis nuntio; in diesque eum ad maiorem claritatem perventurum esse, spondeo: ego vero, qui candidissimum praeclari adolescentis ingenium, non secus quam egregiam doctrinam, valde diligam, omni eius honore et incremento laetabor.

CARMEN I.

(TRICLINIUM PLACIDI VALENTINIANI
AUG.)

* * *

Incumbit foribus pictae Concordia mensae,
Purpureisque sacer sexus uterque laris;
Aeternas ubi festa dapes conuiuia gestant,
Purpureisque nitent regia fulcra toris.
Ipse micans tecti medium cum coniuge princeps 5
Lucida *ceu* summi possidet astra poli.
Terrarum ueneranda salus: pro praeside nostro
Amixtas subito flet nouus exul opes.
Cui natura dedit, uictoria reddidit orbem,
Claraque longinquos praebuit aula toros. 10
Hic, ubi sacra parens placidi petit oscula nati,
Castalium credas cum genetrice Deum:

Augusti nomen, quem poeta celebrare studet, uerbo *placidi* (v. 11.) innui uidetur: omnia certe in *Valentinianum* apte conueniunt. *Victoria* de Iohanne tyranno imperium auitum reddiderat puero; et *aula* Constantinopoli-

tana nuptias *Eudoxiae* praebuerat: *mater* (v. 11.) *Galla Placidia* est: *soror* (v. 15) *Honorina*: *coniux* (v. 15) *Eudoxia*, *Theodosii* filia. *Subolem* (v. 19) de *Eudoxia* accipere licet, *Valentiniani* filia maiore: sed cur *nepotem*

Cum soror adsistit, nitidae candentia Lunae

Sidera fraterna luce micare putes:

15 Si coniux aderit, dicas Nereia Peli

Aemonio Thetidos foedera iuncta toro.

Hac etiam de prole licet sperare nepotem

Cui Larisa suum conferat una uirum.

En noua iam suboles, quae uix modo missa sub *auras*

20 Mystica iam tenero pectore sacra gerit.

Vagitu confessa; Deum sentire putares;

Mollia sic tremulo mouerat ora sono.

O felix! uno geminam cui tempore uitam || '981 d

*

CARMEN II.

*

*

Silua uiret, pulchram Domini sortita iuuentam.

Ipsaque primaeuo lumine tecta nitent:

Quae Foebi flammata rotis et principis ostro

Aetheris ac terrae sidera mixta tenent.

sperat poeta, non *filium*? Theodosium igitur Placidiamque unice respiciebat? v. 1. pr. m. *Concordiae*. v. 15. pr. m. omiserat *dicas*; ac in fine versus scripserat *omissum* in sequentis initio *Aemonio*. v. 16. Cod. *Tethidos*. v. 21. pr. m. *uagitum*. Monere vix opus est, quae initio aut fine versuum inclinatis litteris scribuntur, mea pro abscissis supplementa esse: sin-

gulas in mediis versibus litteras, pro exesis. — De initiatione puellulae regiae per sacrum fontem facta sermonem esse, cuius apparet — eodem modo quo carmine IV. de infante Aëtii.

Abscissa superiore paginae parte quot versus intercederint, nulla inueniri potest coniectura: sed in hac lacuna, absoluto carmine quod praecedit, alterum ab eo diversum

Marmoreos rigat unda lacus, fictasque metallis 5
Cornigeras rapido proluit amne feras:
Turbaque festinis onerat crystalla fluentis;
Gemma uehit laticem quae fuit ante latex.
Culmina celsa tenet socia cum coniuge princeps,
Cuius sacra petit pignora mundus ouans. 10
Mira fides! optare licet, qui sceptras capessant:
Nec numerum regum poscere uota timent.
Sic dominos secura sui de stemmate regni
Continuat proprios dum creat aula novos.

CARMEN III.

VIRIDIARIS VIRI INL. FAUSTI.

Explicat aestiuas ramis errantibus umbras
Frigoris arcani silua referta gelu:
Nec commune sibi tempus permittit et anno,
Priuatamque hiemem frondea tecta tenent.

incepisse, propterea haud dubitanter statuo, quod alias bis eadem dixisset non absurdus poeta: — absoluteque disticho duodecimo primum carmen apte concluditur. Ut illo trichinium, sic hoc hortos laudare videtur. Secundi distichi sensus valde obscurus est: licetne de vitris purpura coloratis cogitare, per quae immisi solis radii lumen purpureum spargant? *Cornigeras pecudes* (II. v. 6.) sunt cervi ex auro facti, quorum circa fontem dispositorum

mentio apud Anastasium in baptisterii descriptione occurrit: nisi tamen de museo opere intelligere placet, in imo lacu marmoreo. *Aula*, quae novos *dominos* crearet, Theodosii iunioris Augusti est, per quem Valentinianus in Occidente regnabat.

Ad CARMEN III. Rubricae deletae medicamento parum iuuantur: obscuratumque continuis nimbis solis lumen adeo mihi offecit, ut absoluta demum libelli impressione, tandem sereno die adiutus,

5 . . . er tonsa comas Spartani marmoris instar

Porrigit excisum buxus amoena latus:

Quam nec Achaemeniae possent penetrare sagittae ||

581 d

. . Marti iunxit amica Venus.

CARMEN IV.

(*NATALIS FILII AËTII PATRICII.*)

Annus panditur ecce iam secundus,

Et festum puero diem reducit,

Quo uitalibus inchoatus auris

Infusi bibit aetheris uigorem.

5 Omnes nunc Latiae fauete Musae,

Omnes nunc Latiae uirete siluae:

Vernent limina, laureisque sertis

Fausti nomen clare legerim; ac simul vestigia ductuum haud dubia cernerem ante id quod tum perspicue vidi *ridiariis* esse. De quo quum nihil comperisset Leopardius, nihilominus egregie coniecit legendum esse *Viridiarium*: quod ita amplector ut membranis obsecutus servem *Viridiaris*: de qua rusticae linguae forma vulgare italicum *Verziere* omnem dubitationem tollit. Neutram terminationem in masculinam, ac deinde *ius* in *is* mutatum abiisse, secundum analogiam est, quae in formanda lingua rustica, sensim in vulga-

rem deflectente, observatur. — *Faustus*, cuius hortos Merobaudes, ut Staius Sidoniusque amicorum villas, laudat, Anicius Acilius Glabrio *Faustus* est: consul anni 438, postquam anno 424 urbem praefectus rexerat. — v.5. An c littera ante *er* fuerit, minime exploratum est: ita *nuper* supplere ausim.

Ad *hemistichium*. Hic et alibi, resecta per obliquum membrana, pars versus omnino periit: quarum aliquid conspicitur, nonnisi dimidiaetae supersunt litterae.

Ad CARMEN IV. Filius Aëtii, cui hoc genethliacon

Inserpant hederæ uagante nexu:
 Exultet placido tumore Tybris,
 Et nulla rutilus, nec asper, unda, 10
 Hibernis uada molliat serenis:
 Laxet pectora bellicosa ductor
 Et dignus rude, lacteamque prolem
 Nodosis ferus ambiat lacertis.
 Adsit cum socio parente coniunx; 15
 Coniunx, non leuibus canenda musis;
 Heroum suboles, propago regum;
 Cuius gloria feminam superstat:
 Quæ non, ut Thetis, anxium pauorem
 Secretis Stygos abluit sub undis, 20
 Et natum trepidis anhela curis
 Contra fata Deum, metusque leti || τρι δ

*
 *
 *

Primaeuos pueri *recentis artus*
 Plenis numine fontibus rigauit:
 Qua puri Deus arbiter lauacri, 25
 Arcana laticum receptus unda,
 Pellit crimina, nec sinit fuisse;

dictum est, si tamen ultra infantiam vixit, Gaudentius fuerit, avi nomine dictus; quem, dum pater viveret, principalibus nuptiis destinatum, Geisericus, direpta urbe, in Africam abduxit. Quippe Carpilio haud paulo maior natus fuit, qui legatione ad Attilam functus est. v. 17. pr. m. rerum. — Renatus Frigeridus, apud Gregorium Turonensem. II. 8. Aëtium Carpilionis generum fuisse tradit: qui Car-

- Et uitam nouat, obruitque poenam.
 His te primitiis, puer, sacratum
 30 Exceptit gremio micante Roma:
 Et nudi lateris recincta uestem,
 Quae bellis procul omnibus patebat,
 Nutricem tibi praebuit papillam.
 Felix distulit, adtulitque partum
 35 Lucinae mora: praestitit morari
 Ut spebus timidis diu negatus,
 Et ciuis dominae futurus urbi,
 Natalem tibi regiam Quirini
 Et primas Latii domos uideres:
 40 Proles Martia, Martios penates.
 Hoc iam clarior inclyto parente,
 Quod uix puberibus pater sub annis,
 Obiectus Geticis puer cateruis,
 Bellorum mora, foederis sequester,
 45 Intentas Latio faces remouit,
 Ac mundi pretium fuit pauentis. || 181 d

pilio quis tandem fuerit, equidem plane ignoro. Virum, qui inter barbaros educatus, maxima cum iis familiaritate usus est, secundis nuptiis barbaram uxorem duxisse, facile credi potest: ac de barbara origine intelligendum esse, quod eius uxor regum pro-

pago dicitur. — ad v. 41. Idem Renatus Frigeridus ap. Gregorium Turon. l. c. *Aëtius* — a puero Praetorianus, tribus annis Alarici obses, dehinc Chunorum. cf. panegyricum v. 127. seqq. — pr. m. *hic*. — ad v. 44. Ed. pr. prave: foederum.

(*FL. MEROBAUDIS IN III. CONSULATUM
AETII PATRICII PANEGYRICUS.*)

PRAEFATIONIS

FRAGMENTUM I.

* * *

..... una tua p... us quam ana..... | nihil
quod cupias latere deprehendi *potest* : de|nique
omnia agis ut qui scias in conspectu et iudi|cio
omnium esse quod gesseris. |

Ad PANEGYRICUM. Ut
Claudianus Stilichonis ipsius-
que Augusti consulatus, ita
Merobaudes Aëtii fasces cele-
brat: hoc ab illo diversus
quod praefationem non metro
conditam, sed ad orationis
modum praeposuit. De con-
sulatu agi, plurima eviden-
tissime indicant: v. 30. 31. 36.
*Togae praemia, pacata curu-
lis, festa ducis*: iterumque v.
44. *curulis*: v. 13. *Consulis*
mentio, cuius leges accepe-
rint Aremorici: denique v.
46. *fasces*: - quum autem ter
Consul fuerit Aëtius, tertium
Consulatam intelligendum es-

se quo cum Symmacho pro-
cessit, (a. 446.), et v. 43. 44.
inducant, et adhuc clarius iis
comprobat quae v. 24 - 29.
de pace cum Geiserico facta
memorantur: cum quo pax
bis inita est, annis 435 et 442:
verum prior intelligi nequit
propter mentionem Carthagi-
nis captae, qua urbe Vanda-
lus per dolam et periurium
anno demum 439 politus est.
Ad PRAEFATIONIS FRAGM. I.
v. 1. Huius quoque versus
litterae, quae non omnino ab-
scissae sunt, vix dimidiatae
exstant, atque aegre divinan-
tur. v. 6. Agnoscimus latini-

5 Lateant ergo hii quos deprehendi pudet : etenim |
 bonae conuersationis est nimis petere conspec | tum.
 Et tamen mali frustra arbitros fugiunt. | Quid enim
 eis prodest non habere conscios, cum | habent con-
 10 scientiam? Veniant sane ad te quos uo | lunt arbi-
 tri, quam uolunt seueri iudices morum | atque uir-
 tutum : nec tantum Catones nostri, sed pe | regrina
 Lacedaemoniorum et Atheniensium | nomina : nul-
 lum profecto tempus, nullum diem, | nullam deni-
 15 que horam in actibus tuis, quam non admi | rentur
 inuenient. Tibi enim cubile caua ru | pes, aut
 tenue uelamen in caespite ; nox in uigiliis, | dies in
 laboribus ; iniuria iam pro uoluntate ; lorica | non
 tam munimen quam uestimentum ; coena | non ad-
 20 paratus sed conuersatio ; postremo . . . . | qui aliis
 procinctus, tibi usus est. |

Nec inmerito te ita communem alacritati ac la- |
 bori, labori ac potestati, natura formauit . . . . | ore
 ciumgra. uares la. oran. ra . . . . . | proximitas tua i. .
 uelocitatem tuam . . . . . || '961 'd

* * *

tatem illius saeculi. — v. 11. Cod. adque. v. 13. id. Lacedaemoniorum : eodem vitio quod in codice romano de re publica regnat, v. 15. ubi cubile scripsi, librarius civile scripsisse uidetur : (ultima littera e resectarum numero est) deinde i expunctum, b superscriptum fuit. v. 16. et 21. supplementa quae Bluhmius

mihî proposuit iis praetuli quae ipse dederam. v. 17. Vocabulum iniuria valde dubium esse uidetur : omninoque hanc paginam iterum inspicere cupio. — Quum autem tota admodum aegre legatur, tum uero multo maxime infimi uersus : membrana, quae quum tenuissima tum scalpro attrita est, vi atramenti a posteriore par-

..... a tentorio . . ac quamq..... | ..... tentorium
 ducit. Tunc si quid a bellis | *uacat*, aut situs ur-
 bium, aut angustias montium, | *aut plana* campo-
 rum, aut fluminum transitus, aut | *uiarum spatia* 5
 metiris, atque ibi quis pediti, quis | *equiti*, accom-
 modatior locus, quis excursui | *aptior*, quis receptui
 tutior, quis stationi uberi|*or*, *exploras*. Ita ad
 bellum proficit etiam ipsa in|*termissio* bellorum.
 Iam uero, praeter Mar|*tios labores*, cuius tanta in 10
 consiliis alacritas, in | *iudiciis* seueritas, in conlo-
 quiis mansuetu|*do*, *in uultu* aequalitas, in ira bre-
 uitas, in amore | *diuturnitas*? O fortunatissimum
 orationis | *meae tempus*! uera me dicere omnes fa-
 tentur | .....r hactenus me de actibus tuis ali- 15
 quanta | ..... et quidem multum dicturo obest
 igno|*rantia*. Debet nosse quem loquitur: nec
 sola | *illa de uiris* fortibus praedicanda sunt quae
 pu|*blica fama* denuntiat. Nam et cum uictoria
 per | ....., tum designatur hoc nomine quidquid | 20
contulerit fauens fortuna bellorum: non tamen |
monumentum implet animos ut si ipsa itinera | *at-*
que agmina, et imago certaminum, et uulnera, | *et*
proelia, et hostili caede puluis cruentatus || 261 d

te exesa, ita, ut quot in illa
 litterarum ductus, totidem
 hic appareant foramina. Igi-
 tur v. 22. et 23. aliquot litte-
 rae ex his quas indicavi, in-
 certae sunt. — p. 2. v. 4. *plana*
 camporum, ab huius aevi la-

tinitate abhorreere non credo.
 — v. 11. Leopardius mallet:
in moribus seu. — pr. m. *sa-*
lubritas. v. 22. pr. m. *impleat*.
 De arcu triumphali sermo esse
 uidetur.

FRAGMENTUM II.

* * *

lentem in collegium togae Senatus adsciuit. | Pro
 his me laudibus tuis Roma cum principe uic|turo
 aere formauit: pro his denique nuper ad ho|noris
 5 maximi nomen ille nascenti soli proxi|mus Impe-
 rator euexit. Intellexit enim qua fide eius prae-|
 sentis gesta memorarem, qui de absentis |meritis
 non tacerem. Iam considera, ductor | inuicte, quanta
 tibi haec agenti praemia debe|antur, pro quibus
 10 mihi tanta sunt conlata refe|renti. Tibi quidem
 nullum commune praemi|um, nec par ceteris ho-
 nor, aut laus aliqua usita |ta referenda est. Ha-
 bes tamen praemiatricem | conscientiam tuam. Et-
 enim recte factorum | summus fructus est fecisse :
 15 nec ullum uirtu|tum pretium dignum ipsis extra
 ipsas est. Ergo | uel ego, uel alii qui in hac di-
 cendi professione | sunt, quotiens de actibus tuis
 aliqua disserimus, | aut ingenia nostra exercemus,
 aut uota ceterorum: | tu tibi inniteris, ad te respi-
 20 cis, nec ullum quod | imitari uelis exemplar extra

FRAGM. II. p. I. v. 1. *Colle-
 gium togae* de Senatu intelli-
 go, ut togae usus, iam diu an-
 te ex vita communi abolitus,
 in curia retentus fuerit. v. 2.
 seqq. Vide quae in praefatio-
 ne de hoc loco dixi. — *Roma
 cum principe.*, fere sollemnis
 in hoc negotio locutio esse vi-
 detur: ut in epigrammate de

Claudianis: *Ρώμη καὶ βασιλεῖς.*
 v. 3. *honor maximus* certe con-
 sulatus est, verum eius *no-
 men* non de fascibus, sed de
 codicillis consulatus interpre-
 tor. Ac profecto neque Me-
 robandis *huius*, neque alius
 cui haec oratio tribui posse
 videatur, nomen in illius aevi
 fastis signatum est. — v. 4. Im-

te quaeris: et ta|men nulla regio, nullus locus,
 nulla denique lin|gua laudibus tuis uacua est.
 Euntes in Thraciam|triumfum qui consiliis tuis in-
 tra Hispaniam || p. 61 d

* * *

qui aestimator es quam enormis ubique et quam |
 insueta gratulatio sit cum aliquis index de ac|ti-
 bus tuis secunda loquitur. Praeter id enim quod |
 in te mundi amor consonat, quem probasti, tum |
 in successibus tuis ueritas ipsa delectat: nemo | 5
 enim de fama dubitat, quotiens uicisse te nuntiat. |
 Delatus ego in augusti litoris sinum, qua Salonas
 usque | per anfractus terrae pronum pelagus | inla-
 bitur, nactus sum quendam qui se tuis re|centibus 10
 gestis interfuisse memoraret. | Gothorum, inquit,
 manus uniuersa cum | rege exierat Romana popula-
 tum. Hoc ut dux comperit — | Iam non expectaui
 ut diceret: progressus est, ma|num contulit: ne-
 que enim haec a te acta dubitabam. | Quaesiui, 15
 statim, ubi? qualiter? quantosue fudis|ses? Tunc
 ille: ad montem, inquit, quem Colubra|rimum quasi
 praescia uocauit antiquitas: in eo | enim nunc rei
 publicae uenena prostrata sunt maxima; | hostium

perator Orientis. — v. 5. *intel-*
lexit ab emendatore additum
 fuit. — v. 8. post *tibi* pr. m. a
 scripserat. — v. 10. pr. m. *pre-*
mium. — v. 20. pr. m. *estra*. —
 v. 23. Quis iste triumphus fue-
 rit, non expedio: vix enim de

Walliae bello Vandalico in-
 telligere licet, cuius eventus
 rei publicae exitiosus fuit. p.
 II. v. 1. pr. m. *enormes*. — v. 7.
 8. verba: *qua Sal. usq. p. anf.*
ter. pr. omitta a librario, ab
 emendatore ita inserta sunt,

20 partem improuisus, ut solet, neci dedit: | *fusisque*
 peditum copiis, quae plurimae erant, ipse | *palantes*
 turmas persecutus, stantes robore, | *fugientes ala-*
 critate, compressit. Nec multo | *post rex ipse cum*
 reliquis copiis suis adfuit, | *defixusque horrore subi-*
 to calcata prope cadauera || o'c61'd

VIII

si hic litterae excusandae sunt.

p. 183.

EXPLICIT . PRAEFATIO

Danuui cum pace redit, Tanainque furore
 Exuit, et nigro candentes aethere terras
 Marte suo caruisse iubet. Dedit otia ferro
 Caucasus, et saeui condemnant proelia reges.
 5 Addidit hiberni famulantia foedera Rhenus
 Orbis, et Hesperiiis flecti contentus habenis
 Gaudet ab alterna Thybrin sibi crescere ripa.
 Lustrat Aremoricos iam mitior incola saltus;
 Perdedit et mores tellus, adsuetaque saeuo
 10 Crimine quaesitas siluis celare rapinas,

nt versus, quem 8 numeravi, inde oriretur. Idem emendator *pelagus* addidit, quod iam a pr. m. exstabat: hoc autem, ne bis compareret, linea transfixit. — v. 16. Cod. *inquit*. v. 24. pr. m. *subicalcata*. - *Explicit PRAEFATIO*. Sic expediendus est librarii lusus eiusdem generis quo in aliis membranis E I I E pro *feliciter* subscribitur: omissis alternis lit-

teris quae alio colore interpennendae essent, id quod fere neglectum esse videtur. PASTO scriptum esse, schedae suadent ubi ductus litterarum effingere conatus sum: sunt autem quadratae; in quibus ad rescribendum deletis inter F et E aegerrime distinguitur: aliter, parum diversa ratione, supplendum esset PRAEFATIO. — Ad carminis v. 4. C.

Discit inexpertis Cererem committere campis:
 Caesareoque diu manus obluctata labori
 Sustinet acceptas nostro sub consule leges:
 Et quamuis Geticis sulcum confundat aratris,
 Barbara uicinae refugit consortia gentis. 15
 Hinc quoque, Tyrrenis qua fluctibus ima resultat
 Gallia, et aërii conscendens ardua montis
 Limite nimbo terras perstringit Hiberas,
 Nil nostri iam iuris erat. Sed belliger ultor
 Captiuum reseravit iter, clausasque recepit 20
 Expulso praedone uias, populosque relictis
 Urbibus, et sociis confinia reddidit aruis.
 Undique iam Scythicis erepta furoribus hostem

*

*

*

||

Insessor Libyes, quamuis, fatalibus armis p. 184.
 Ausus Elissaei solium rescindere regni, 25
 Milibus Arctois Tyrias conpleuerat arces,
 Nunc hostem exutus pactis prioribus arsit
 Romanam uincire fidem, Latiosque parentes
 Adnumerare sibi, sociamque intexere prolem.
 Sic tranquilla togae recipit dum praemia ductor, 30

scui. — v. 7. Fateor me huius
 versus sensum non assequi.
 Ceterum de Rheno subacto
 non est poëtae mendacium;
 constat enim Francos ad
 Rhenum ab Aëtio ad obse-
 quium redactos, Burgundio-
 nesque domitos, fuisse. —

v. 12. Divi Iulii bellis adver-
 sus Venetos, ceterosque Are-
 moricos. v. 14. Igitur aut Are-
 morica ultra Ligerim, aut Go-
 thorum regnum usque ad hunc
 fluvium porrigebatur. — v. 17.
 pr. m. *condens aper ard.* v. 20.
 Narbone ex obsidione erepto.

Pacatamque iubet lituos nescire curulem,
 Ipsa triumphales habitus mirantia passim
 Bella dedere locum. Scythici iunat axe subacto
 Cardinis, arcanis lustrare securibus urbem.

- 35 Ipse pater Mauors, Latii fatalis origo,
 Festa ducis socii trucibus non impedit armis.
 Tela Dei, currusque silent; uacuique iugales
 Pabula Rifaeis retegunt abstrusa pruinis.
 Exarmat Bellona comas, galeamque remittens
- 40 Puluereum glauca crinem praecingit oliua,
 Cristatamque docet foliis mansuescere frontem.
 Hanc tot bella tibi requiem, Romane, dederunt.
 Pax armis accita uenit. Victoria semper
 Ductoris sociam traxit praelata curulem.
- 45 Post lauros rediere togae, meritumque secuti
 Alta triumphorum relegunt uestigia fascēs;
 Nec certare ualent: uincit sua praemia uirtus,
 Successumque labor superat. Quae munera fati
 Acta uiri pensare queant? an nomina rara

||

* * *

— Romanas nuptias de quibus v. 27. seqq. sermo est, Eudoxiae, puellae Augustae, esse suspicor, quas iam tum Geisericus filio suo Hunerico expetiverit: cui post aliquot annos infelix captiva pro belli praeda cessit. — ad v. 50. Partes carminis, quas, a 50. usque ad 143. versum numeratas, media iis interposui quae

in eo foliorum pari exstant quod nunc in codice paginas 194, a, b. 183, 184, exhibet, ad idem panegyricum carmen pertinere, manifesto apparet: locus quem iis assignavi a coniectura pendet. Nam cum reiecto altero pari in alium quaternionem, nimis longe ab initio distarent quae mox post praefationem locum habere

.....et Nili populis ploratus *Osiris*. 50
 Despici-mur: sic cuncta mei reuerentia regni
 Alterna sub sorte perit. Depellimur axe,
 Nec terris regnare licet. Nec inulta feremus
 Haec tamen: et nostris aderit sors iusta querellis.
 Eliciam summo gentes Aquilone repostas, 55
 Fasiacoque paens innabitur hospite gurges:
 Confundam populos: regnorum foedera rumpam:
 Nobilis et nostris miscebitur aula procellis.
 Haec ait, et pigros Zephyris inuecta triones
 Nubila Rifaei penetrauerat algida montis. 60
 Hic curua sub rupe sedens crudelis Enyo
 Texerat annosa refugum sub pace feretrum.
 Huius luctus erat quod sit sine luctibus orbis:
 Laetis maesta gemit. Squalent informia taetro
 Ora situ, siccique rigent in ueste cruores. 65
 Dura supinato pendent retinacula collo;
 Languet apex galeae; clipei nec tristis in orbe
 Lux rubet, et totae pereunt mucronibus hastae.
 Hanc ubi Diua nocens liquido de tramite uidit,
 Desilit, et tali residem licet excitat orsu: 70

debent, sic coniicio: alterum par extremum quaternionis fuisse: (numerus enim, rescissa ima ora, exstare nequit): alterum in eodem tertium: ita et secundum, et medium intercidiſſe. - Narrauerat poëta, vulgata fictione, Divam aliquam, romanae rei publicae infensam (*Divam nocentem* v. 69.) pacem turbasse quae or-

bem terrarum obtinuerit. Iam vero de pace annosa, praesertim illis temporibus, verba fieri, prorsus mirum videtur. — A prima manu, v. 51., *despicimus*: v. 56. *paens* scriptum fuerat. v. 61. Cod. *sub puppe* habet; neque emendator mendam sustulit, quod evidens est. Supplementa argumentis confirmare taedii

Quis miseros, Germana, tibi sopor obruit *artus*
 Pace sub inmensa? quoniam tua *pectora somno*
 Mersit iniqua quies, inopes tua *classica*.... || q'c61'd

*

*

*

Indue mortales habitus, tege casside uultus:

75 *Urge truces in bella globos, Scythicasque faretras*
Egerat ignotis Tanais bacchatus in oris.

Aeratas prosterne domus, et operta metallis

Culmina, quae toto Latii conspeximus orbe.

Una omnes in tela ruant: grauis ardeat auro

80 *Balteus: auratae circumdent tela faretrae:*

Aurea crispatis insidat lamna lupatis:

Includant gemmae chalybem; ferroque micantes

Fulgens auratis facibus lux induat enses.

Moenia nulla tuos ualeant arcere furores:

85 *Roma, ipsique tremant furialia murmura reges.*

Tum superos terris atque hospita numina pelle:

Romanos populare Deos, et nullus in aris

Vestae exoratae fatus strue palleat ignis.

His instructa dolis Palatia celsa subibo;

90 *Maiorum mores, et pectora prisca fugabo*

plenum foret: neque iniqua
 postulatio est ut, qui ea sibi
 displicere dicent, exponant
 cur ita sentiant. Equidem
 quoties haesitarem, supple-
 mentis omnino abstinui. Quae
 in hac iterata editione v. 52.
 et 53. posui Leopardio debentur.

— v. 74. Huius, ut supra
 v. 50. et infra v. 170. et 197.
 reliquiae dimidiatis litteris,
 imò vix certis litterarum ves-
 tigiis constant. — v. 77. pro *ae-
 ratas* maluissem *marmoreas*,
 sed litterarum numerum com-
 putare debebam: quo specta-

*Funditus: atque simul, nullo discrimine rerum,
 Spernantur fortes, nec sit reuerentia iustis.
 Attica neglecto pereat facundia Phoebō;
 Indignis contingat honos, et pondera rerum
 Non uirtus, sed casus agat, tristisque cupido: 95
 Pectoribus saeui demens furor aestuet auri:
 Omniaque haec sine mente Iouis, sine numine summo || 261 d*

* * *

Et placidus sub pace pudor. Non proelia mandat,
 Sed gerat; et priscis instauret fata triumphis.
 Quem non praeda docens, aurique insana cupido, 100
 Cogat inexhaustis animum permittere curis:
 Sed ferri laudandus amor, Latiique cruoris
 Indocilis, iugulisque madens hostilibus ensis,
 Indomitum, mitemque probet. Nec uota cadebant
 In dubium; notumque fuit quem posceret orbis. 105
 Aëtium coniunctus amor populi que patrumque,
 Et procerum mens omnis habet; nec dicere mussant;
 Repperiere palam iam quod sententia mundi
 Cunctorumque fides nullis auctoribus ambit:

to pro supplementis v. 87. et 92. alia malle, ut pauciores litterae sint; verum de sensu non ambigo. v. 82. Cod. *caly-
 bem*: v. 91. pr. m. *discrime*. v. 93. Cod. *neglecto*. Post v. 97. intercisisse videntur duo folia, paulo amplius centum versibus. — Excitata Bellona, rebusque Romanis ad summum discrimen redactis, om-

nes consentiunt uno Aëtio duce rem publicam stare posse. — v. 100. *docens* in Cod. sic exstat: ubi h. v. a pr. m. *insania*: v. 101., *curuis* legebatur. v. 103. *ensis Latii cruoris indocilis*, intelligendus est qui eo nunquam imbutus fuerit. — v. 104. pr. m. *cedebant*. — v. 108. pr. m. *repperiere* (quod emendator in *redpetic-*

- 110 Fata iubent. Aderat studiis, iuuitque fauorem
 Nota uiri uirtus, et magni gloria patris.
 Nam claro genitore satus — sed forte parentem,
 Caedibus Arctois et iusta sorte potitum,
 Callidus, et falsa tectus prece perculit ensis,
 115 Mercatum uita leti decus. Haut secus olim
 Pugnaces Fabii patria pro gente cadebant,
 Et Decius, propero lucem qui fine refudit,
 Sed famam sine fine tenet: nam mortis amorem
 Pensat laudis honor. Tanti sibi conscius heros
 120 Sanguinis, emeritum praestantibus innouat actis || '881'd

★

★

★

- Ut uix prona nouis erexit gressibus ora,
 Primaque reptatis niuibus uestigia fixit,
 Mox iaculum petiere manus, lusitque gelatis
 Imbribus, et siccis imitatus missile lymfis
 125 Temptauit pugnās, tenerosque ad proelia ludos
 Imbuit, et ueras iam tunc respexit ad hastas.
 Nec mora, cum Scythicis succumberet ensibus orbis,
 Telaque Tarpeias premerent Arctoa secures,
 Hostilem fregit rabiem, pignusque superbi
 130 Foederis, et mundi pretium fuit: — hinc modo uoti
 Rata fides, ualidis quod dux premat impiger armis

re mutavit): — et, *sentia*. —
 v. 110. pr. m. *studiisq. iuuatq.*
 — v. 111. seqq. Gaudentius,
 magister equitum. Quae de
 eius morte hic traduntur, no-
 ua sunt. — v. 122. pr. m. *repi-*

tatis. — Aëtius natus erat Do-
 rostenae, in oppido Moesiae,
 quam Renatus Frigeridus Scy-
 thiam vocat: rigidissimarum
 hiemum terrae. — v. 127. Cod.
Scythicis. — v. 129. seqq. De

Edomuit quos pace puer: — bellumque repressit,
 Ignarus quid bella forent. Stupuere feroces
 In tenero iam membra Getae. Rex ipse, uerendum
 Miratus pueri decus, et prodentia fatum 135
 Lumina, primaueas dederat gestare saretras;
 Laudabatque manus librantem et tela gerentem,
 Oblitus quod noster erat. Pro nescia regis
 Corda, feris quanto populis discrimine constet
 Quod Latium docet arma ducem! Sed nomine natum 140
 Nuncupat, et mauult naturae dicere pignus,
 Quam pacis. Tali teneros sub iudice primum
 Gaudebat studiis flammare ferocibus annos || 481d

* * *

Teutonicum Latiis hostem cum *sterneret armis*, p. 194.a.
 Tunc ad bella rudem, nec adulto *Marte ferocem*, 145
 Ille tamen magnis opibus, Romaque uirente,
 Gallica his quinos certamina traxit *in annos*,
 Et senior post bella redit. Nunc *gloria maior*,
 Quod iam barbaricae mutatos *semine terrae*,
 Et bellare pares, uno quod tempore *uicit*; 150
 Quod clausos castris hostes *superauit, et arma*
 Quae quondam uictoris erant hinc *dextra recepit*

Aëtio, Alarici obside, v. Carm. III. v. 41. seqq. v. 131. pr. m. *ratas*. — Post v. 145. iterum ampla lacuna incidit. — v. 144. De Divo Iulio sermo est, cuius bella gallica cum rebus ab Aëtio in eadem provincia gestis conferuntur. In iis quae a versu 148. sequuntur, hocclare video de bello agi quo

Aëtius in Gallia ferocium hostium manum superaverit: Bagaudarum puto: constatam ex barbaris, rusticisque exulibus. Hanc colluuiem indicat v. 157.: eamque in resarciendo v. 149. cogitavi. Apparet oppugnationem castelli, quo Bagaudae post acceptam cladem se contulerint, describi.

- Magnanimi luctata ducis. Nam claustra uetabant,
 Et turritus apex, ingestaque moenia caelo,
 155 Naturam cumulante manu. Nec signifer ullus
 Illic; turba fuit: longo sed tempore castris
 Barbaries iunctis occasum miscuit ortu.
 Stat clypeis uallata cohors, hastilia torquet:
 Ense minax, uolucrique nocens per inane sagitta.
 160 Nobile non animis, sed non ignobile factis
 Vulgus, inaequali iustus Mars sorte peraxi.
 Inuius hinc uertex manibusque et moenibus extat:
 Inde ducis uirtus bellum domitura perenne.
 Ergo immite fremens coniuncto robore ductor
 165 Naturae certare parat. Cadit agmine facto
 Silua ferox: nudi mirantur sidera fontes,
 Ignotumque uident montana cubilia caelum.
 Textur in turres abies, et uincere montes
 Iussa, renitentes exterret culmine nubes.
 170 .....los creuere uiae quas uique manuque

*

*

*

||

- Patricius longis in caelum molibus urget, p. 194. b.
 Vicinisque iubet socios consistere castris.
 Iam nullus sine Marte dies, nox omnis in armis.
 Emicat obscuras bellatrix pinna per umbras
 175 Illatura neces: et mors incerta tenebris
 Fertur, et indubia quamuis sub sorte cruorem

v. 150. Moveor ut unum tem-
 pus, de quo anno accipiam: ut
 recentioribus Graecis χρόνος

pro ἔτος valet. v. 155. Cod.
 Natura. v. 162. pr. m. uertix:
 tum, manibus et. v. 165. Cod.

Spargunt, ignaros fatorum lumine cursos
Caeco tela regunt, et letum errantia portant.
Inde subactorum bello pars magna reorum
Dedere se tardata parat, sensimque recepta 180
Detrectare minas: etiam, discordibus armis,
Dum pars bella gerit, ueniam pars poscere gestu,
Pars properare fugam: donec penetrata labore
Longo uictrices hauserunt moenia flammae:
Carminaque optatam en uictis dant ultima famam 185
Qui saeuo sub Marte cadunt: sed carmina tandem
Sancta cruentatos uertant ad foedera cantus.
Qui dum bella sonant, semper memorabitur hostis;
Et sat laudis habet cui tot praemisimus arma.
Est mundi longaeua salus, qua uindice tutam 190
Exercent elementa fidem; qua comprimit undas
Vulcanus; noctisque uices lux alma recondit;
Flammea nec siccas urit Titania terras.
...populis quae iura dedit, quae condidit urbes
.....uixit Latium post bella Quirini 195
.....c.ato animam uirtute Quirinum
..gressus geminos oris nunc m... ||

gadi. v. 177. *cursos.* sic Cod. v. 178. Initio versus in membr. a pr. m. aa. exstare videtur. v. 186. pr. m. pro *sed, sub* scripserat, omissum scilicet ante *Marte.* v. 187. Ad foedera Aë-

tii dicenda ita transit, ut foedere diversarum rerum naturae compagem stare doceat. v. 195. De Numa, foederum et pacis auctore, sermonem esse apparet.

BONNAE, EX OFFICINA TYPOGRAPHICA THORMANNIANA.

---

28. Hei.
u.

